

Sygn. akt V KK 218/20

POSTANOWIENIE

Dnia 28 października 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Stępka (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Dariusz Kala

SSN Marek Motuk

Protokolant Małgorzata Gierczak

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Bożeny Góreckiej

w sprawie D. P.

skazanej z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.,

w przedmiocie zarządzenia wykonania zastępczej kary pozbawienia wolności,

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 28 października 2020 r.

kasacji Prokuratora Generalnego wniesionej na niekorzyść skazanej

od prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego w B.

z dnia 7 listopada 2019 r., sygn. akt II Ko (...),

p o s t a n o w i ł

I. uchylić zaskarżone postanowienie Sądu Rejonowego w

B. z dnia 7 listopada 2019 r. o sygn. II Ko (...);

II. wydatkami za postępowanie kasacyjne obciążyć Skarb

Państwa.

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego w W. z dnia 21 marca 2017 r., o sygn. akt V K (...), D. P. uznana została za winną popełnienia występuku z art. 278 § 1 k.k. w zw. art. 12 k.k., polegającego na tym, że w dniach 29 i 30 października 2016 r. w W., na terenie Galerii (...) w sklepie V., działając czynem ciągłym, z góry powziętym zamiarem oraz wspólnie i w porozumieniu z M. K., zabrała w celu przywłaszczenia

różnego rodzaju odzież o łącznej wartości 5.549,75 zł na szkodę V. GmbH, w tym: w dniu 29 października 2016 r. zabrała w celu przywłaszczenia kurtkę A. o wartości 1.599,95 zł, a w dniu 30 października 2016 r. zabrała w celu przywłaszczenia kurtkę firmy L., bluzę firmy A., koszulkę firmy H., kurtkę firmy H., o łącznej wartości 3.949,80 zł.

Za tak opisany czyn Sąd Rejonowy orzekł wobec D. P. na podstawie art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 37a k.k. w zw. z art. 34 § 1 k.k. i art. 35 § 1 k.k. karę 8 miesięcy ograniczenia wolności, polegającą na wykonywaniu nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 godzin w stosunku miesięcznym, na poczet której zaliczył okres zatrzymania w dniach od 30 października 2016 r. do 31 października 2016 r., przyjmując jeden dzień rzeczywistego pozbawienia wolności za równoważny dwóm dniom kary ograniczenia wolności. Nadto oskarżona została zobowiązana na podstawie art. 46 § 1 k.k., solidarnie z drugą współoskarżoną, do zapłaty na rzecz pokrzywdzonego V. GmbH kwoty 1.599,75 zł.

Wyrok uprawomocnił się w dniu 29 marca 2017 r. bez zaskarżenia przez strony.

W dniu 12 grudnia 2018 r. zawodowy kurator sądowy, działając na podstawie art. 173 § 2 pkt 9 k.k.w. w zw. z art. 65 § 1 k.k.w., skierował do Sądu Rejonowego w B. wniosek o zarządzenie wobec D. P. zastępczej kary pozbawienia wolności w zamian za niewykonaną karę ograniczenia wolności. W uzasadnieniu podniósł, że skazana została skierowana do wykonania kary w dniu 5 lutego 2018 r., jednak pomimo udzielonych jej pouczeń i ostrzeżeń nie zrealizowała obowiązku pracy na cele społeczne w pełnym orzecznym wymiarze (akta o sygnaturze Wo (...), t. II, k. 15).

Po rozpoznaniu wniosku kuratora Sąd Rejonowy w B., postanowieniem z dnia 20 lutego 2019 r., sygn. II Ko (...), zarządził na podstawie art. 65 § 1 k.k.w. wobec D. P. wykonanie zastępczej kary pozbawienia wolności w wymiarze 96 dni, odpowiadającym wymiarowi pozostałej do wykonania kary 8 miesięcy ograniczenia wolności orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w W. z dnia 21 marca 2017 r. o sygn. VI K (...). W uzasadnieniu postanowienia Sąd stwierdził, że skazana świadomie i uparczywie uchylała się od wykonania kary, przepracowując łącznie 30

godzin ze 159, które powinna była odpracować (akta sygn. Wo (...), t. II, k. 19, 28-29).

Postanowienie zostało zaskarżone przez skazaną D. P. W środku odwoławczym skarżąca podała, iż powodem niewykonania w całości orzeczonej kary były okoliczności od niej niezależne w postaci ciężkiej sytuacji rodzinnej oraz braku stałego miejsca zamieszkania (akta sygn. Wo (...), t. II, k. 32).

Po rozpoznaniu zażalenia Sąd Okręgowy w J. postanowieniem z dnia 29 maja 2019 r. o sygn. VI Kzw (...), na podstawie art. 437 § 2 k.p.k. w zw. z art. 1 § 1 i 2 k.k.w. uchylił zaskarżone postanowienie i postępowanie w przedmiocie zarządzenia wobec D. P. wykonania zastępczej kary pozbawienia wolności umorzył na podstawie art. 15 § 1 k.k.w.

W uzasadnieniu zajętego stanowiska Sąd Okręgowy powołał się na treść art. 57a § 1 k.k.w., zgodnie z którym rozpoczęcie odbywania kary określonej w art. 34 § 1a pkt 1 k.k. następuje w dniu, w którym skazany przystąpił do wykonywania wskazanej pracy. W ślad za tym Sąd podniósł, że D. P. przystąpiła do wykonywania orzeczonej kary 8 miesięcy ograniczenia wolności w dniu 10 kwietnia 2018 r., po czym stwierdził, że wykonywanie kary zakończyło swój bieg wraz z końcem grudnia 2018 r. Następnie Sąd skonstatował, że na dzień wydania wobec skazanej zaskarżonego postanowienia kara 8 miesięcy ograniczenia wolności została w całości wykonana w niepełnym wymiarze godzin, w związku z czym postępowanie w niniejszej sprawie stało się bezprzedmiotowe. Dlatego też zaskarżone postanowienie należało uchylić, a postępowanie w przedmiocie zarządzenia wykonania wobec D. P. zastępczej kary pozbawienia wolności umorzyć (akta sygn. Wo (...), t. II, k. 41-42).

W reakcji na powyższe orzeczenie zawodowy kurator sądowy w oparciu o przepisy art. 173 § 2 pkt 9 k.k.w. w zw. z art. 64 § 1 k.k.w. skierował do Sądu Rejonowego w B. w dniu 11 czerwca 2019 r. wniosek o uznanie orzeczonej wobec D. P. kary ograniczenia wolności za „wykonaną w całości w niepełnym wymiarze godzin”. Następnie pismem z dnia 26 sierpnia 2019 r. dokonał reasumpcji wniosku i powołując się na stanowisko zajęte przez Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 18 lipca 2019 r., w sprawie o sygn. akt V KK 353/18, wniósł o zarządzenie wobec

skazanej zastępczej kary pozbawienia wolności na podstawie art. 65 § 1 k.k.w. (akta sygn. Wo (...), t. II, k. 46 i 48).

Po rozpoznaniu tego wniosku, Sąd Rejonowy w B. postanowieniem z dnia 7 listopada 2019 r., sygn. akt II Ko [...], orzekł, co następuje:

1/ na podstawie art. 64 § 1 k.k.w. uznał, że kara 8 miesięcy ograniczenia wolności orzeczona wobec D. P. wyrokiem Sądu Rejonowego w W. z dnia 21 marca 2017 r. o sygn. VI K (...), została wykonana w wymiarze 1 miesiąca;

2/ odstąpił od orzeczenia wobec D. P. na podstawie art. 65 § 1 k.k.w. wykonania zastępczej kary pozbawienia wolności za niewykonaną karę 8 miesięcy ograniczenia wolności (akta sygn. Wo (...), t. II, k. 54-55).

Na podstawie art. 521 § 1 k.p.k. powyższe postanowienie zaskarżył Prokurator Generalny w drodze kasacji w całości, na niekorzyść skazanej D. P. Na zasadzie art. 523 § 1 k.p.k., art. 526 § 1 k.p.k. i art. 537 § 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 1 § 2 k.k.w. zarzucił rażące naruszenie prawa procesowego, a to art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k., polegające na wydaniu przez Sąd Rejonowy w B. w dniu 7 listopada 2019 r. postanowienia o sygn. II Ko (...) w przedmiocie uznania na podstawie art. 64 § 1 k.k.w. kary 8 miesięcy ograniczenia wolności orzeczonej wobec D. P. na mocy wyroku Sądu Rejonowego w W. z dnia 21 marca 2017 r., o sygn. akt VI K (...), za wykonaną, przy jednoczesnym odstąpieniu na podstawie art. 65 § 1 k.k.w. od zarządzenia wykonania zastępczej kary pozbawienia wolności w zamian za nieodbyłą część wskazanej kary ograniczenia wolności, pomimo istnienia ujemnej przesłanki procesowej w postaci powagi rzeczy osądzonej, bowiem w przedmiocie objętym powyższym postanowieniem uprzednio prawomocnie rozstrzygnął Sąd Okręgowy w J. w postanowieniu z dnia 29 maja 2019 r. o sygn. VI Kzw (...), na mocy którego umorzył postępowanie wykonawcze na podstawie art. 15 § 1 k.k.w. wobec uznania, że kara ograniczenia wolności została przez skazaną wykonana, co stanowi bezwzględną przyczynę odwoławczą określoną w art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k.

Formułując powyższy zarzut autor kasacji wniósł o uchylenie postanowienia Sądu Rejonowego w B. z dnia 7 listopada 2019 r. o sygn. II Ko (...).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja okazała się zasadna i należało ją uwzględnić. Została również złożona w terminie wskazanym w art. 524 § 3 k.p.k., zgodnie z którym niedopuszczalne jest uwzględnienie kasacji na niekorzyść oskarżonego wniesionej po upływie roku od daty uprawomocnienia się orzeczenia.

Słusznie skarżący podnosi w zarzucie kasacyjnym, że doszło do multiplikacji postępowania odwoławczego, a w rezultacie do wydania orzeczenia w zakresie sprawy, która została już prawomocnie osądzona. Od postanowienia Sądu Rejonowego w B., który w dniu 20 lutego 2019 r., w sprawie o sygn. II Ko (...), zarządził na podstawie art. 65 § 1 k.k.w. wobec D. P. wykonanie zastępczej kary pozbawienia wolności w wymiarze 96 dni, odpowiadającym wymiarowi pozostałej do wykonania kary 8 miesięcy ograniczenia wolności orzeczonej w/w wyrokiem Sądu Rejonowego, zażalenie wniosła skazana D. P.. Zażalenie to rozpoznał w trybie odwoławczym Sąd Okręgowy w J., który postanowieniem z dnia 29 maja 2019 r., sygn. VI Kzw (...), na podstawie art. 437 § 2 k.p.k. w zw. z art. 1 § 1 i 2 k.k.w., uchylił zaskarżone postanowienie i postępowanie w przedmiocie zarządzenia wobec D. P. wykonania zastępczej kary pozbawienia wolności umorzył na podstawie art. 15 § 1 k.k.w. Tym samym tok instancyjny został wyczerpany, a postępowanie wykonawcze wobec D. P. umorzone. O prawomocnym zakończeniu postępowania świadczy także zarządzenie dotyczące wykonania tegoż postanowienia, z którego wynika, że uprawomocniło się ono w dniu 29 maja 2019 r. (akta sygn. Wo (...), t. II, k. 43).

Po uprawomocnieniu się przedmiotowego postanowienia Kurator Zawodowy dla Dorosłych Sądu Rejonowego w B. w dniu 11 czerwca 2019 r., w oparciu o przepisy art. 173 § 2 pkt 9 k.k.w. w zw. z art. 65 § 1 k.k.w., czyli w trybie „złożenia wniosku dotyczącego wykonania kary ograniczenia wolności”, złożył do tego Sądu wniosek o zarządzenie wobec skazanej zastępczej kary pozbawienia wolności na podstawie art. 65 § 1 k.k.w.

Zgodnie z art. 65 § 1 k.k.w., jeżeli skazany uchyla się od odbywania kary ograniczenia wolności, sąd zarządza, a jeżeli uchyla się on od świadczenia pieniężnego lub obowiązków orzeczonych na podstawie art. 34 § 3 Kodeksu karnego, sąd może zarządzić wykonanie zastępczej kary pozbawienia wolności. W razie, gdy skazany wykonał część kary ograniczenia wolności, sąd zarządza

wykonanie zastępczej kary pozbawienia wolności w wymiarze odpowiadającym karze ograniczenia wolności pozostałej do wykonania, przyjmując, że jeden dzień zastępczej kary pozbawienia wolności jest równoważny dwóm dniom kary ograniczenia wolności.

Orzekając w tym trybie Sąd Rejonowy w B. orzekł na podstawie art. 64 § 1 k.k.w., zgodnie z którym w razie niewykonania pełnego wymiaru pracy albo niedokonania całości potrąceń z wynagrodzenia za pracę lub niewykonania innych obowiązków sąd orzeka o tym, czy i w jakim zakresie karę tę uznać za wykonaną ze względu na osiągnięte cele kary. A zatem po raz drugi Sąd Rejonowy jako sąd wykonawczy podjął rozstrzygnięcie w tym trybie w pierwszej instancji. Tym samym doszło do osądzenia ponownie tej samej sprawy, w której już wydano prawomocne orzeczenie, definitywnie kończące postępowanie wykonawcze w niniejszej sprawie. Nie było więc możliwe wydawanie jakichkolwiek innych orzeczeń, w tym także odmiennie kształtujących sposób zakończenia niniejszego postępowania.

Reasumując należy podnieść, iż nie ulega wątpliwości, że w niniejszej sprawie doszło do rażącego naruszenia prawa procesowego, a to art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k., polegającego na wydaniu przez Sąd Rejonowy w B. zaskarżonego postanowienia o uznaniu na podstawie art. 64 § 1 k.k.w. kary 8 miesięcy ograniczenia wolności orzeczonej wobec D. P. na mocy w/w wyroku za wykonaną, pomimo istnienia ujemnej przesłanki procesowej w postaci powagi rzeczy osądzonej, bowiem w przedmiocie objętym powyższym postanowieniem uprzednio prawomocnie rozstrzygnął Sąd Okręgowy w J. w postanowieniu z dnia 29 maja 2019 r., o sygn. VI Kzw (...), na mocy którego umorzył postępowanie wykonawcze na podstawie art. 15 § 1 k.k.w. wobec uznania, że kara ograniczenia wolności została przez skazaną wykonana. W tej sytuacji doszło do zaistnienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k. Konsekwencją takiego ustalenia stała się konieczność uchylenia zaskarżonego kasacją postanowienia.

W rezultacie więc Sąd Najwyższy uwzględniając kasację Prokuratora Generalnego wniesioną na niekorzyść skazanej, na mocy art. 537 § 2 k.p.k. uchylił zaskarżone postanowienie w całości.

Na marginesie należy zauważyć, iż Prokurator Generalny wniósł także kasację na niekorzyść skazanej od postanowienia Sądu Okręgowego w J. z dnia 29

maja 2019 r. o sygn. VI Kzw (...), uchylającego postanowienie Sądu Rejonowego w B. z dnia 20 lutego 2019 r. o sygn. II Ko (...). Kasacja ta będzie rozpoznana przez Sąd Najwyższy w stosownym terminie.